

KONSERNIOHJE

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä

Konserniohje tulee voimaan yhtymävaltuuston päätöksellä 30.6.2017 ja on voimassa toistaiseksi.

Päivitetty konserniohje tulee voimaan yhtymävaltuuston päätöksellä 1.1.2019 ja on voimassa toistaiseksi.

Sisällys

1. JOHDANTO.....	3
2. KUNTAYHTYMÄN OMISTAJAPOLITIikka	3
3. KONSERNIOHJEEN TEHTÄVÄ, TAVOITTEET JA SOVELTAMISALA	5
3.1 Konserniohje.....	5
3.2 Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen.....	5
3.3 Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän konsernin määrittely.....	5
3.4 Yhteisöjen esittely.....	6
3.5 Ohjeen sitovuus ja soveltamisala.....	7
4. KONSERNIOHJAUKSEN VASTUUT.....	8
4.1 Yhtymävaltuusto	8
4.2 Tarkastuslautakunta	8
4.3 Konsernijohto.....	8
4.3.1 Yhtymähallitus.....	8
4.3.2 Kuntayhtymän johtaja	9
4.4 Konserniohjausryhmä.....	9
4.5 Tytäryhteisön hallituksen jäsenet	9
4.6 Yhtiökokoukseen nimetty edustaja.....	10
5. HYVÄ HALLINTO- JA JOHTAMISTAPA	10
5.1 Sitoutuminen suosituksiin	10
5.2 Henkilövalinnat yhtiöiden hallitukseen.....	10
5.3 Henkilövalinnat yhtiökokousedustajiksi	11
5.4 Henkilövalinnat säätiöiden hallitukseen.....	12
5.5 Yhteisöjen esteellisyysäännökset	12
6. TIEDOLLA JA SOPIMUKSILLA OHJAAMINEN	12
6.1 Jatkuva yhteydenpito	12
6.2 Toiminnan ja talouden suunnittelu ja ohjaus	12
6.3 Kirjanpito-, tilinpäätös- ja konsernitilinpäätösperiaatteet	13
6.4 Raportointi.....	13

6.5 Evästys	14
6.6 Ennakkokäsityksen pyytämismenettely	14
6.7 Ennakkokäsityksen muodostaminen.....	16
6.8 Selontekovelvollisuus	16
6.9 Läsnäolo- ja puheoikeus	16
6.10 Tietojensaantioikeus	16
6.11 Turvallisuus ja varautuminen.....	16
6.12 Palvelusopimukset	17
6.13 Muut sopimukset	17
7. KESKITETYT KONSERNIPALVELUT JA TOIMINNOT.....	17
7.1. Keskitetyn toiminnan järjestäminen ja ohjeistus.....	17
7.2 Asiakirjojen ja tiedonhallinta	17
7.3 Hankintayhteistyö	18
7.4 Rahoitusta, sijoituksia ja takausten antamista koskevat ohjeet.....	18
7.4.1. Maksuliikenne ja rahoitus.....	18
7.4.2. Sijoitustoiminta	18
7.4.3. Takauksen ja vakuuden antaminen.....	19
7.5. Henkilöstöpolitiikka.....	19
8. KONSERNIN VALVONTA JA TILINTARKASTUS	20
8.1. Tytäryhteisöjen sisäinen valvonta.....	20
8.2. Tytäryhteisön konsernivalvonta.....	20
8.3. Tytäryhteisön riskienhallinta	20
8.4. Tytäryhteisöjen tilintarkastus	21
9. TIEDOTTAMINEN KONSERNIA KOSKEVISTA ASIOISTA	21
10. KONSERNIOHJEEN VOIMAANTULO.....	21

1. JOHDANTO

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä eli Kainuun sote on Kainuun kuntien perustama ja omistama kuntayhtymä, jonka perustehtävä on tuottaa Hyrynsalmen, Kajaanin, Kuhmon, Paltamon, Ristijärven, Sotkamon ja Suomussalmen kuntien kaikki sosiaali- ja terveyspalvelut lasten päivähoitoa lukuun ottamatta. Puolangalla Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä vastaa erikoissairaanhoidosta ja ympäristöterveydenhuollosta (mm. eläinlääkäri- ja terveysvalvontapalvelut). Sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tuottaa alueen kunnille myös henkilöstö-, talous- ja tietohallinnon palveluja.

Lisäksi Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän omistama Kainuun työterveys -liikelaitos tuottaa kainuulaisille yrityksille, yhteisöille ja julkisille laitoksille työterveydenhuollon palveluita **31.12.2018 saakka**. Konserniohjeen kohdassa 3.4 Yhteisöjen esittely kerrotaan tarkemmin konserniin kuuluvista yhteisöistä.

2. KUNTAYHTYMÄN OMISTAJAPOLITIikka

Kuntayhtymän omistajapolitiikan tavoitteena on turvata kuntayhtymän pitkäjänteinen toiminta ja varmistaa kuntayhtymän pääoman käyttöön sekä omaisuuden hankintaan ja hoitoon liittyvän päätöksenteon systemaattisuus, pitkäjänteisyys ja pääomien käytön tehokkuus. Omistajapolitiikalla ohjataan omaisuuden ja pitkäaikaisten pääomasijoitusten hankintaa, hoitoa ja luovutusta koskevaa päätöksentekoa kuntayhtymässä.

Omistajapolitiikassa määritetään kuntayhtymän strategisesti tärkeät omistukset, asetetaan sitoutuneen pääoman tuottotavoitteet ja muut tavoitteet, määritellään palvelutuotannon tuotantovälineiden hankintaperiaatteet sekä määritetään vastuut omaisuuden käytössä ja omistukseen liittyvässä raportoinnissa.

Kuntayhtymässä noudatettavasta omistajapolitiikasta päättää yhtymävaltuusto osana strategiatyöskentelyään. Omistajastrategia on jaettavissa ensinnäkin linjaukseen siitä mitä kuntayhtymä omistaa (omistajapolitiikka) ja toiseksi siihen miten kuntayhtymä omistajana toimii (omistajaohjauksesta). Viimeiseksi mainitusta käytetään käsitettä omistajaohjaus, jossa konserniohjaus on keskeinen elementti.

Kuva 1 Kuntayhtymän omistajapolitiikka ja konserniohjaus kuntien omistajapolitiikkaa soveltaen

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän omistajaohjauksen keskeiset periaatteet ovat seuraavat:

- Valmius muuttaa konsernin rakennetta ja omistuksia. Kuntayhtymän omistajapolitiikka on käymistilassa, jonka seuraavaan suuntaan merkittävästi vaikuttavat toistaiseksi keskeneräiset rakenneuudistukset, kuten maakuntauudistus, sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä -järjestämismalli ja valinnanvapautta koskeva lainsäädäntö tai hallinnollisten rakenteiden uusiutuminen. Tämän hetkisen omistajapolitiikan keskeinen linjaus on herkkyys ja valmius konsernin rakenteen muuttamiseen lainsäädännön tai hallinnollisten rakenteiden uusiutuessa.
- Omistamisen tarpeen määrittää perustehtävä. Omistamisen keskiössä on perustehtävä ja sen toteuttaminen. Omistaminen ei ole kuntayhtymälle itseisarvo sinänsä vaan omistaminen tulee olla perusteltua perustehtävän toteuttamisessa onnistumisen kautta.
- Yhteinen konserni. Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä - konsernin toimintaa ohjataan yhtenä kokonaisuutena ja yhtäläisin perustein. Tytäryhteisöiltä edellytetään omistajan tahdon herkkää kuuntelua. Konserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnassa on otettava huomioon konsernin kokonaisuus.
- Aktiivista omistajuutta. Kuntayhtymä on aktiivinen omistaja, joka käyttää päämäärätietoisesti omistajaohjausta yhteisöissään. Näin kuntayhtymä varmistaa, että tytäryhteisöissä otetaan huomioon konsernin kokonaisuus, ja et-

tä muissa yhteisöissä toiminta vastaa Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän tarpeita ja etua.

- Volyyymi ja kapasiteetti hyödynnetään. Kuntayhtymän toiminnan tulee olla kustannustehokasta ja taloudellista. Kaikessa toiminnassa tulee ottaa huomioon olemassa olevan kapasiteetin täysimääräinen hyödyntäminen. Sisäisten toimintojen järjestelyin ja yhteisen suunnittelun keinoin kuntayhtymä hyödyntää volyymietuaan.

3. KONSERNIOHJEEN TEHTÄVÄ, TAVOITTEET JA SOVELTAMISALA

3.1 Konserniohje

Konserniohjeella varmistetaan yhtymävaltuuston asettamien omistajapoliittisten linjauksien sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutus sekä määritellään, miten konsernin tytäryhteisöjen ohjaus, seuranta, raportointi ja valvonta on järjestetty. Konserniohje määrittää konsernin johtosuhteet ja johtamisen säännöt. Ohjeella on tarkoitus yhtenäistää ohjausta, lisätä toiminnan läpinäkyvyyttä ja tehostaa tiedonkulkua.

Konserniohjeella pyritään yhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, kuntayhtymän yhteisöstä saaman tiedon laadun parantamiseen ja tiedonkulun tehostamiseen.

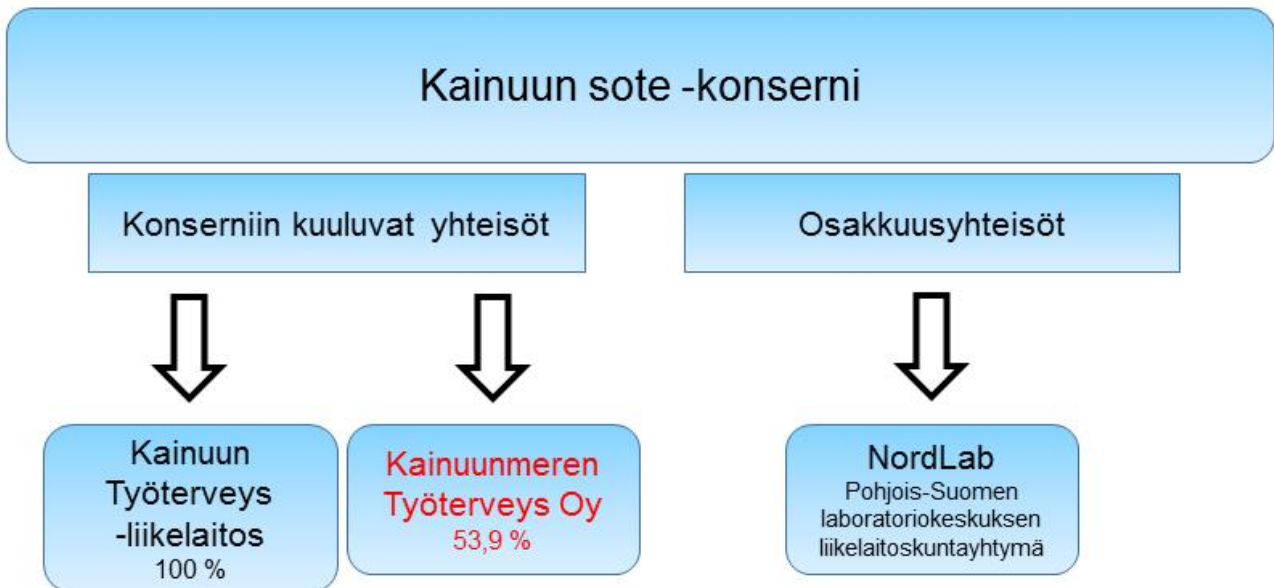
3.2 Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Konserniohjeen hyväksyy yhtymävaltuusto.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kuntayhtymän määräysvallassa olevien tytäryhtiöiden yhtiökokouksessa ja hallituksessa sekä muiden tytäryhteisöjen vastaavissa toimielimissä. Samalla tytäryhteisö sitoutuu konserniohjeen noudattamiseen kokonaisuudessaan.

3.3 Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän konsernin määrittely

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän konserni muodostuu kuntayhtymästä ja sen määräysvallassa olevista tytäryhteisöistä. Tytäryhteisöjä ovat yhteisöt, joissa kuntayhtymä käyttää kirjanpitolain 1 luvun 8 §:n mukaista määräysvaltaa.

Kuva 2 Konsernin tytäryhteisöt ja osakkuusyhteisöt

3.4 Yhteisöjen esittely

Konserniin kuuluvat yhteisöt

Kainuun työterveys -liikelaitos

Kainuun työterveys -liikelaitos on Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän kokonaan omistama liikelaitos, joka tarjoaa kainuulaisille yrityksille, yhteisöille ja julkisille laitoksille hyvän työterveyshuolto-käytännön mukaisia työterveydenhuollon palveluita **31.12.2018 saakka. 1.1.2019 lukien palvelutuotanto siirtyy Kainuunmeren Työterveys Oy:lle.** Kainuun työterveys -liikelaitoksen liikevaihto on noin 5 miljoonaa euroa.

Kainuunmeren Työterveys Oy

Kainuunmeren Työterveys Oy on perustettu 13.10.2016, mutta se ei ole ollut toiminnassa. **1.1.2019 lukien yhtiö tuottaa osakkailleen ja muille mahdollisille tuleville osakkeenomistajilleen työterveyshuolto- ja työhyvinvointipalveluja sekä toimintaansa liittyen harjoittaa myös koulutus-, konsultointi- ja tutkimustoimintaa liiketoimintasuunnitelman mukaisesti.** Yhtiö voi tuottaa rajallisen määrän palveluja myös ulkopuolisille kuitenkin siten, että se ei vaaranna yhtiön asemaa sen osakkeenomistajien sidosyksikkönä eikä johda toimintaan markkinoilla.

Osakkuusyhteisöt

Pohjois-Suomen laboratorikeskuksen liikelaitoskuntayhtymä (NordLab)

Pohjois-Suomen laboratoriokeskuksen liikelaitoskuntayhtymä (NordLab) on 1.1.2013 toimintansa aloittanut kunnallinen liikelaitos. NordLabin tehtävänä on tuottaa Pohjois-Suomen alueella julkisen terveydenhuollon terveystieteiden ja sairaaloiden kliinisen kemian ja mikrobiologian sekä genetiikan laboratorion palvelut. Liikelaitoskuntayhtymän jäseniä (omistajia) ovat Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän (omistusosuus 10, 575 %) lisäksi Keski-Pohjanmaan erikoissairaanhoidon- ja peruspalvelukuntayhtymä sekä Lapin, Länsi-Pohjan ja Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirien kuntayhtymät. Keskussairaaloiden lisäksi myös kaikki omistajien jäsenkunnat ovat siirtäneet laboratorion toimintansa NordLabin toiminnaksi. NordLabin palveluksessa on noin 600 työntekijää.

3.5 Ohjeen sitovuus ja soveltamisala

Konserniohje koskee kuntayhtymää ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä. Osakkuusyhteisössä kuntayhtymän edustajien tulee pyrkiä siihen, että konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä mahdollisuuksien mukaan.

Konsernissa hyväksytyt konserniohjeita noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta pakottavasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, sopimuksesta tai säännöistä muuta johdu.

Yhtymävaltuuston hyväksymä konserniohje sitoo kuntayhtymän yhtymähallitusta, konserniohjausryhmää, kuntayhtymän viranhaltijoita ja kuntayhtymän edustajia yhteisöjen toimielimissä.

Käyttäessään omistajaohjausta kuntayhtymä ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate).

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä pakottavien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi kirjallisesti konserniohjeessa erikseen mainituille tahoille.

Tarvittaessa omistajaohjauksen kannalta keskeiset seikat on tehtävä muuttamalla yhtiön yhtiöjärjestyksestä tai säätiön sääntöjä.

Tytäryhteisöjen hallitusten tulee tutustua kuntayhtymässä ja tytäryhteisöjen hallituksessa hyväksytyyn ohjeeseen ja noudattaa sitä hallitustyöskentelyssään.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

Hallitus voi päätöksellään yksittäistapauksessa toimia tästä ohjeesta poikkeavasti. Tällöin hallituksen on pöytäkirjassaan perusteltava tehty poikkeus.

4. KONSERNIOHJAUKSEN VASTUUT

4.1 Yhtymävaltuusto

Yhtymävaltuuston keskeisin tehtävä on ohjata kuntayhtymän toimintaa strategisella tasolla. Yhtymävaltuusto määrittelee kuntayhtymän toiminnan ja talouden raamit sekä hyväksyy strategian. Yhtymävaltuusto hyväksyy myös tytäryhtiöiden perustamista ja strategista ohjausta koskevat asiakirjat. Yhtymävaltuusto päättää kuntayhtymän konserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista.

Kuntalain mukaan yhtymävaltuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta.

4.2 Tarkastuslautakunta

Kuntalain mukaan yhtymävaltuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan on valmisteltava yhtymävaltuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko yhtymävaltuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kuntayhtymässä ja kuntayhtymäkonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kuntayhtymän ja tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

4.3 Konsernijohto

Kuntalain mukaan konsernijohtoon kuuluvat yhtymähallitus ja kuntayhtymän johtaja. Konsernijohdon tehtävät ja vastuut jakautuvat yhtymähallituksen ja kuntayhtymän johtajan kesken.

4.3.1 Yhtymähallitus

Yhtymähallituksen tehtävänä on:

1. nimetä edustajat tytär- ja osakkuusyhteisöjen yhtiökokouksiin tai vastaaviin kokouksiin,
2. nimetä hallituksen jäsenehdokkaat yhtiökokouksen käsiteltäväksi, kun niitä pyydetään,
3. seurata yhtymävaltuuston asettamien tavoitteiden toteutumista,
4. käsitellä omistajaohjausta koskevien periaatteiden ja konserniohjeen tulkintaa koskevat asiat,
5. antaa ohjeet yhtiökokouksessa tai vastaavissa elimissä kuntayhtymää edustaville henkilöille kuntayhtymän kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin, joll-

- ei ohjeiden antamista ole johtosäännöllä annettu kuntayhtymän muulle viranomaiselle,
6. seurata kuntayhtymän konserniin kuuluvien yhteisöjen toimintaa ja tehdä tarvittaessa toimenpide-ehdotuksia havaitsemistaan epäkohdista,
  7. vastata tytäryhteisöjen valvonnan järjestämisestä ja
  8. antaa yhtymävaltuustolle selvitys tytäryhteisöjen toiminnasta ja taloudesta kuntayhtymän tilinpäätöksen yhteydessä.

4.3.2 Kuntayhtymän johtaja

Kuntayhtymän johtaja toimii konsernijohtajana. Kuntayhtymän johtaja vastaa omistajaohjauksen täytäntöönpanotehtävistä yhtymähallituksen alaisuudessa ja toteuttaa kuntayhtymän johtajalle hallintosäännössä tai tässä ohjeessa määrätyt tehtävät.

Kuntayhtymän johtajan tehtävänä on ainakin:

1. vastata konserniohjeen mukaan kuntayhtymän johtajalle kuuluvista tehtävistä,
2. toteuttaa konserniohjausta yhtymävaltuuston ja yhtymähallituksen linjaamalla tavalla,
3. valmistella konserniohjausta koskevat asiat yhtymähallitukselle,
4. seurata kuntayhtymän konsernin ja konserniohjeiden toimivuutta ja tehdä tarvittaessa ehdotuksia konsernin rakenteen ja ohjeiden kehittämisestä yhtymähallitukselle,
5. arvioida tytäryhteisön osavuosisraportit ja saattaa ne edelleen yhtymähallituksen käsiteltäväksi,
6. muodostaa ennakkokäsityksen yhteisön esittämiin kysymyksiin. Linjaavissa kysymyksissä kuntayhtymän johtajan tulee saattaa asia käsiteltäväksi yhtymähallitukseen ja
7. huolehtia kiinteästä yhteydenpidosta tytäryhtiöiden toimitusjohtajiin ja hallituksen puheenjohtajiin sekä muihin omistajiin.

4.4 Konserniohjausryhmä

Kuntayhtymän johtaja nimeää tuekseen konserniohjausryhmän. Konserniohjausryhmässä ovat edustettuna konsernin hallinnon keskeiset viranhaltijat ja mahdolliset asiantuntijat. Konserniohjausryhmä on konsernijohtoon toimintaa avustava ja neuvoa-antava työryhmä. Konserniohjausryhmään nimetyt henkilöt eivät kuulu konsernijohtoon.

4.5 Tytäryhteisön hallituksen jäsenet

Tytäryhteisön hallituksen jäsenen tehtävänä on tukea yhteisön johdon toimintaa siten, että yhtiön etu toteutuu. Yhtiön edun lisäksi hallituksen jäsenen on toiminnassaan otettava huomioon myös konsernin kokonaisuus ja pyrittävä noudattamaan omistajien tahtotilaa.

Hallituksen jäsenen tulee tehtävässään toimia yhtiön etua tavoitellen, ottaen huomioon muun muassa talousarvion, kuntayhtymässä muodostetun ennakkokäsityksen sekä konsernijohdolta saamansa evästyksen.

Hallituksen jäsenen oikeus ja velvollisuus on vaatia ja saada tarvittaessa lisätietoa ratkaistavakseen tulevasta asiasta, sekä olla yhteydessä konserniohjausryhmään konserniohjauksessa valitun linjan selvittämiseksi ja tehtävien toimenpiteiden suunnittelemiseksi.

Yhtiön hallituksen jäsen vastaa toiminnastaan yhtiökokoukselle.

Hallituksen jäsenyys osakeyhtiössä ei ole kunnallinen luottamustehtävä vaan hallituksen jäsenen tehtävästä ja vastuusta säädetään osakeyhtiölaissa.

Samoin periaattein tulee toimia osakkuusyhteisön hallitukseen nimetyn jäsenen.

4.6 Yhtiökokoukseen nimetty edustaja

Yhtiökokoukseen nimetty edustaja käyttää omistajan muodollista päätösvaltaa yhtiökokouksessa. Kokousedustajan tulee toimia konsernin muodostaman ennakkokäsityksen ja yhtymähallitukselta saamansa evästyksen mukaisesti.

5. HYVÄ HALLINTO- JA JOHTAMISTAPA

5.1 Sitoutuminen suosituksiin

Konserniyhteisöjen tulee hyväksyä yhteisössä noudatettavat hyvän hallinnon ja johtamistavan periaatteet siten, että ne varmistavat, että tytäryhteisöissä toteutuvat terveet liikeperiaatteet, riittävä avoimuus, taloustietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta ja että kuntayhtymän omistuksia hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti kuntayhtymäkonsernin kokonaisuutena turvaten.

Hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevan ohjeen hyväksyy hallintosäännössä määritelty toimielin ja tytäryhteisöjen hallitukset.

Tytäryhteisöjen hallitusten tulee tutustua kuntayhtymässä ja tytäryhteisön hallituksessa hyväksytyyn ohjeeseen ja noudattaa sitä hallitustyöskentelyssään.

Hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskeva ohje ohjaa myös yleisohjeena kuntayhtymää yhtiökokouksessa edustavia ja muita kuntayhtymän puolesta omistajaohjausta käyttäviä.

5.2 Henkilövalinnat yhtiöiden hallituksiin

Yhtymähallitus valmistelee henkilövalinnat yhtiökokouksiin ja evästä yhtiökokousedustajansa siten, että yhtiöiden hallituksiin tulee nimetyksi henkilöitä, joilla on sekä kyky tukea ja kannustaa että valvoa ja arvioida yhtiön toimivaa johtoa. Suunniteltaessa hallitusten kokoonpanoja on yhtymähallituksen pyrittävä tur-

vaamaan riittävän monialainen osaaminen yhtiön hallituksessa. Hallituksen jäsenehdokkaaksi tulee nimetä ja valita tasa-arvolain mukaisesti miehiä ja naisia.

Yhtymähallituksen ei ole suositeltavaa esittää nimettäväksi tytäryhteisönsä hallituksen jäseneksi henkilöä, joka työskentelee konserniin kuuluvan toisen tytäryhteisön palveluksessa tai on muutoin läheisessä suhteessa ko. yhtiöön.

Tytäryhtiön palveluksessa olevaa työntekijää ei saa esittää nimettäväksi saman tytäryhtiön hallitukseen, yhtiön toimitusjohtajaa lukuun ottamatta. Jos tällainen palvelussuhde muodostuu hallituksen jäsenyyden aikana, tulee hallituksen huolehtia siitä, että jäsen tulee vapautetuksi tehtävästään.

Hallitukseen tai johtokuntaan nimettävät jäsenet eivät saa olla sidoksissa muihin terveydenhuollon palveluita työelämälle tuottaviin yhteisöihin tai työnantajiin.

Hallintolain esteellisyyssäännös tulee sovellettavaksi myös kuntayhtymäkonsernissa. Säännöksen mukaan viranhaltija tai luottamushenkilö on esteellinen, jos hän itse tai hänen läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä, toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai haittaa.

Tytäryhteisön tai osakkuusyhteisön hallitukseen ei tulisi nimetä emoyhteisön viranhaltijaa tai työntekijää, jos tämä virassaan tai tehtävässään joutuu tavanomaisesti ratkaisemaan tai käsittelemään asioita, joissa kyseinen tytäryhteisö on asianosainen.

Konsernijohtajaa, yhtymähallituksen puheenjohtajaa tai varapuheenjohtajaa ei tulisi nimetä tytäryhtiön tai osakkuusyhteisön hallitukseen. Tällä nimitysrajoituksella pyritään varmistamaan, etteivät esteellisyydet heikennä konsernin ylimmän johdon varsinaisten tehtävien hoitoa ja, että konsernijohdolla on mahdollisuus ja kyky johtaa konsernin toimintaa ja päättää yhteisöjä koskevista asioista täysipainoisesti.

Tytäryhtiöiden hallitukseen pyritään nimeämään kuntayhtymän viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä siten, että esteellisyyksiä viranhoidossa tai luottamustehtävässä ei pääse muodostumaan. Tytäryhteisöjen hallitukseen nimetään kuntayhtymäkonsernin ulkopuolisia henkilöitä, vain mikäli se on konsernin kokonaisedun näkökulmasta perusteltua.

Yhtiön hallituksen puheenjohtajaksi ei saa esittää nimettäväksi yhtiön toimitusjohtajaa.

5.3 Henkilövalinnat yhtiökokousedustajiksi

Yhtymähallitus nimeää tytäryhtiön tai osakkuusyhtiön yhtiökokoukseen edustajakseen yhtymähallituksen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, muun edusta-

jan, konsernijohtajan tai tämän varamiehen. Asunto-osakeyhtiöiden yhtiökokouksiin voidaan nimetä myös muu yhtymähallituksen sopivaksi katsoma henkilö.

Yhtiön hallituksen jäsenenä toimivaa ei kuitenkaan saa nimetä edustajaksi saman yhtiön yhtiökokoukseen.

5.4 Henkilövalinnat säätiöiden hallitukseen

Yhtymähallitus nimeää säätiöiden hallitukseen henkilöitä, jotka tuntevat säätiön toiminnan tarkoituksen ja jotka täyttävät säätiön säännöissä vaaditut kelpoisuusvaatimukset.

Säätiön hallitukseen ei tule nimetä emoyhteisön viranhaltijaa tai työntekijää, jos tämä virassaan tai tehtävässään joutuu tavanomaisesti ratkaisemaan tai käsittelemään asioita, joissa kyseinen tytäryhteisö on asianosainen.

5.5 Yhteisöjen esteellisyysäännökset

Julkishallintoa koskevien esteellisyysäännösten lisäksi on hallitusten jäsenten ja yhtiökokousedustajien huomioitava osakeyhtiölaissa ja säätiölaissa annetut esteellisyysäännökset.

6. TIEDOLLA JA SOPIMUKSILLA OHJAAMINEN

6.1 Jatkuva yhteydenpito

Jatkuva yhteydenpito on tärkein omistajaohjauksen keino. Jatkuvalla yhteydenpidolla varmistetaan yhteisöjen tietoisuus konsernin kokonaiskuvasta ja edusta.

Jatkuvan yhteydenpidon keskeinen työväline on konserniohjausryhmän ja tytäryhtiöiden toimitusjohtajien yhteinen konsernitapaaminen, joka pidetään neljännesvuosittain. Konsernitapaamiseen osallistuvat yhteisöjen toimitusjohtajat laativat taloutta ja toimintaa koskevan katsauksen. Tapaamisen kutsuu koolle kuntayhtymän johtaja.

Konsernitapaamisen perusteella kuntayhtymän johtaja antaa tilannekatsauksen yhtymähallitukselle osavuositarkastuksen yhteydessä.

6.2 Toiminnan ja talouden suunnittelu ja ohjaus

Yhtymävaltuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöjen toiminnan ja talouden tavoitteet, jotka on johdettu konsernin strategiasta, omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kuntayhtymäkonsernin kokonaisedun mukaista.

Osakeyhtiölain mukaan yhtiön hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Tytäryhteisöjen talousarvioiden tulee perustua

yhtymävaltuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhtiön hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto tukee asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Kuntayhtymän talousarviossa ja -suunnitelmassa tulee ottaa huomioon kuntayhtymäkonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Tytäryhteisöjen on annettava emoyhteisölle tiedot tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Tämän lisäksi tulee toimittaa tietoja mm. tulevista konserni- ja yhtiöjärjestelyistä, merkittäviä muutoksista mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista konsernijohtoon tarkemmin määrittelemällä tavalla.

6.3 Kirjanpito-, tilinpäätös- ja konsernitilinpäätösperiaatteet

Konserniin kuuluvissa yhteisöissä noudatetaan kuntalain ja kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätösperiaatteita sekä määräyksiä. Konsernitilinpäätökseen kuuluvat konsernituloslaskelma, konsernitase ja konsernin rahoituslaskelma sekä tarvittavat liitteet. Tytäryhteisöillä on oltava kalenterivuotta vastaava tilikausi. Erityisestä syystä kuntayhtymän yhtymähallitus voi hyväksyä poikkeavan tilikauden.

Kuntayhtymä antaa yksittäiset ohjeet konsernitilinpäätöstä varten annettavien tietojen sisällöstä, muodosta ja aikataulusta tytäryhteisöille ja osakkuusyhteisöille vuosittain ennen tilikauden päättymistä. Tytäryhteisöjen on toimitettava tilinpäätöstiedot kuntayhtymälle tilikautta seuraavan tammikuun loppuun mennessä. Kirjanpitolain mukaan tilinpäätös on laadittava kolmen kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä eli kuntayhtymän konsernissa maaliskuun loppuun mennessä.

6.4 Raportointi

Tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittava kirjanpitolain ja osakeyhtiölain säädösten mukaisesti. Merkittävät poikkeamat tytäryhtiön hallituksen hyväksymästä taloussuunnitelmasta on raportoitava välittömästi kuntayhtymän johtajalle.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisön tulee antaa seurantaa varten kuntayhtymälle raportti osavuositarkastuksissa tai lisäksi pyydettäessä sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehittymisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä. Tytäryhteisöllä tulee olla tätä varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhteisön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet.

Raportoinnissa on käytettävä konsernijohtajan määrittelemää mallia.

Todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoiva viipymättä konsernijohtolle.

6.5 Evästys

Yhtymähallitus huolehtii jatkuvasta yhteydenpidosta evästämällä kuntayhtymän johtajaa, konserniohjausryhmää ja yhtiökokousedustajia.

6.6 Ennakkokäsityksen pyytämismenettely

Tytäryhteisön johdon tulee toimia huolellisesti ja yhteisön edun mukaisesti. Lopullinen päätösvalta ja vastuu erillistä kannanottoa koskevassa asiassa on aina yhteisön omalla päätöksentekotoimielimellä, vaikka konsernijohdon kannanotto päätettävään asiaan on hankittu ennen yhteisön päätöstä.

Konserniin kuuluvan tytäryhteisön on ennen omaa päätöksentekoaan selvitettävä konsernijohdon ennakkokäsitys asiaan silloin, kun päätettävä asia merkittävästi vaikuttaa yhteisön tai kuntayhtymän toimintaan ja taloudelliseen vastuuseen.

Tytäryhteisön tulee pyytää etukäteen suullinen ja vaadittaessa kirjallinen ennakkokäsitys ainakin seuraavista asioista, ellei mainitusta toimesta ole muutoin kuntayhtymässä pätevästi päätetty:

1. tytäryhteisön perustaminen
2. yhteisön toiminta-ajatuksen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttaminen
3. asioihin, jotka olennaisilta osin poikkeavat kuntayhtymän strategiassa ja talousarviossa tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista
4. yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kuntayhtymään
5. yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
6. toimitusjohtajan valinta ja palkkausjärjestelmä
7. pääomarakenteen muuttaminen
8. toimintaan nähden merkittävät investoinnit
9. varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
10. kiinteistö- ja yrityskaupat
11. osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi
12. toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen

13. merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiöitä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
14. johdannaisinstrumenttien käyttö
15. muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista oikeuksista luopuminen
16. periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset, merkittävät henkilöpoliittiset ratkaisut
17. yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen valinta tai vaihtaminen
18. eläkeyhtiön valinta ja vaihtaminen
19. yhtiökokoukselle tehtävä voitonjakoehdotus, mikäli se poikkeaa yhtiön noudattamasta tavanomaisesta voitonjakokäytännöstä
20. yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen.

Ennakkokäsityksen pyytää yhtiön toimitusjohtaja tai säätiön asiamies konserniohjausryhmältä. Toimitusjohtajaa koskevassa asiassa ennakkokäsityspyynnön tekee tytäryhteisön hallituksen puheenjohtaja.

Tytäryhtiön hallituksen puheenjohtaja on velvollinen varmistamaan, että ennakkokäsitys on pyydetty ja vaatia tarvittaessa sen pyytämistä. Mikäli ennakkokäsitystä ei ole pyydetty, hallituksen jäsenen on vaadittava asian jättämistä pöydälle.

Ennakkokäsityspyyntöön saatu vastaus kirjataan ylös yhtiön hallituksen pöytäkirjaan.

Mikäli ennakkokäsitysmenettelyn piiriin kuuluvasta asiasta päättäminen kuuluu yhtiökokoukselle, konsernijohdon määrittämä taho huolehtii siitä, että tarvittaessa pöytäkirjanotteeseen, jolla henkilö valtuutetaan edustamaan kuntayhtymää yhtiökokouksessa, sisällytetään kannanotto ennakkokäsitysmenettelyn alaiseen asiaan.

Lopullinen päätösvalta ja vastuu ennakkokäsitystä edellyttävästä asiasta on aina yhteisön omalla päätöksentekoolimella, vaikka kuntayhtymän ennakkokäsitys päätettävään asiaan on hankittu ennen yhteisön päätöstä.

6.7 Ennakkokäsityksen muodostaminen

Hallintosäännön mukaisesti kuntayhtymän johtaja lausuu kuntayhtymän ennakkokäsityksen. Kuntayhtymän johtaja muodostaa ennakkokäsityksen keskustellen asiasta konserniohjausryhmän kanssa ja asian ollessa laaja tai periaatteellinen kuntayhtymän yhtymähallituksen kanssa.

6.8 Selontekovelvollisuus

Konsernijohdolla on oikeus saada pyynnöstään tytäryhteisön toimintaa koskevia selvityksiä yhtiön hallitukselta sekä toimitusjohtajalta.

6.9 Läsnäolo- ja puheoikeus

Tytäryhteisön hallituksen tulee päättää osakeyhtiölain mukaisesti, että se sallii konsernijohtajalle tai hänen määräämälleen henkilölle läsnäolo- ja puheoikeuden kokouksissaan. Samalla hallituksen tulee päättää, että se toimittaa hallituksen kokouksen kokouskutsun ja esityslistan ennen kokousta ja luovuttaa kokouksen jälkeen kopion hallituksen kokouksen pöytäkirjasta konsernijohtajalle tai hänen määräämälleen.

6.10 Tietojensaantioikeus

Kuntayhtymän luottamushenkilöllä on oikeus saada konsernijohtolta sen hallussa olevia tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita luottamushenkilö pitää toimessaan tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaan eivät ole vielä julkisia ja jollei salassa pitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Tietopyyntö on esitettävä kirjallisesti.

Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamiaan tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä.

6.11 Turvallisuus ja varautuminen

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä -konserni on huoltovarmuskriittinen kokonaisuus, jonka vuoksi tytäryhteisön velvollisuutena on huolehtia toimintansa jatkuvuuden turvaamisesta siten, että tytäryhteisön toiminta voi jatkua mahdollisimman häiriöttömänä kaikissa turvallisuustilanteissa. Tämä edellyttää laajan turvallisuuskäsityksen omaksumista, toimintaprosessien jatkuvuussuunnittelua ja osallistumista konsernin yhteiseen valmiussuunnitteluun.

Häiriötilanteiden aikana konsernijohtaja voi antaa tytäryhtiöiden operatiivista johtoa velvoittavia määräyksiä, joiden tarkoituksena on kuntayhtymän konsernin häiriöttömän toiminnan varmistaminen.

Tytäryhtiön hallituksen on huolehdittava yhtiön operatiivisen johdon varahenkilöjärjestelyistä.

Tytäryhteisön tulee huolehtia toimintansa vaarojen arvioimisesta, onnettomuuksien ja tapaturmien ennaltaehkäisystä sekä varautumisesta niihin. Tämä edellyttää ajantasaista pelastussuunnittelua, kouluttautumista ja harjoittelua.

Tytäryhteisöt osallistuvat konsernin yhteiseen turvallisuutta edistävään suunnittelu- ja koulutustoimintaan. Kuntayhtymä kutsuu tilaisuudet koolle.

6.12 Palvelusopimukset

Palvelutuotannosta vastaavat tytäryhtiöt laativat kuntayhtymän kanssa erillisen palvelusopimuksen, jolla sovitaan palvelujen tuottamisesta ja hinnoittelusta. Palvelusopimuksia tarkennetaan tarvittaessa edelleen palvelusuunnitelmilla.

Palvelusopimuksessa määritellään ainakin palvelujen tarkempi sisältö, palvelujen laatuksiteerit ja -mittarit sekä palvelusopimuksen kesto.

6.13 Muut sopimukset

Tehdessään sopimuksia kuntayhtymä pyrkii huolehtimaan omien tavoitteidensa toteutumisesta.

7. KESKITETYT KONSERNIPALVELUT JA TOIMINNOT

7.1. Keskitetyn toiminnan järjestäminen ja ohjeistus

Konsernipalveluilla tarkoitetaan palveluja, joita konserniyhteisö tuottaa keskitetysti muille konserniin kuuluville yhteisöille. Konsernipalveluissa on otettava huomioon hankintalainsäädännön reunaehdot ja rajoitukset. Tytäryhteisön on selvitettävä konsernijohtoon kanssa etukäteen konsernipalvelujen käyttö ennen ulkoistamista.

Keskitettyjä toimintoja tarjotaan tytäryhteisöille konsernissa talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen, tietohallinnon palvelujen, kiinteistöpalvelujen, ravitsemispalvelujen sekä tilintarkastuksen järjestämisen osalta.

Päätös keskitettyjen toimintojen käyttämisestä tehdään erikseen kussakin tytäryhteisössä konsernijohtoon ohjeistuksen mukaisesti.

7.2 Asiakirjojen ja tiedonhallinta

Tytäryhteisön asiakirjojen ja asiakirjallisten tietojen hallinnasta annetaan määräykset konsernin tiedonohjaussuunnitelmassa. Tytäryhteisön tulee hallita asiakirjoja ja asiakirjallisia tietoja voimassa olevan lainsäädännön ja tiedonohjaussuunnitelman mukaisesti. Yhteisön koko huomioon ottaen, voidaan sopia myös muiden kuin tiedonohjaussuunnitelmassa määriteltyjen tietojärjestelmien käytöstä. Tytäryhteisön tulee nimetä arkistoinnista vastaava työntekijä.

Tytäryhteisön toiminnan lakatessa sen säilytettävänä olleet asiakirjat ja asiakirjalliset tiedot otetaan arkistoitavaksi kuntayhtymän arkistoon.

7.3 Hankintayhteistyö

Tytäryhteisöt ovat velvollisia käyttämään hankinnoissaan niitä yhteishankintayksiköitä, joita kuntayhtymä käyttää hankinnoissaan ja noudattamaan kuntayhtymän hankintaohjetta sekä –sääntöä.

ICT-hankinnat on toteutettava Kainuun soten tai muun sovitun yhteishankintayksikön kautta.

Hankintoja valmisteltaessa on tytäryhteisön tehtävä yhteistyötä kuntayhtymän hankinta-asiantuntijoiden kanssa. Näin varmistetaan se, että konsernin volyymi saadaan kokonaisuutena hyödynnettyä.

Tukipalveluja tarvitessaan on yhtiön ensisijaisesti selvitettävä niiden saatavuus kuntayhtymältä tai konserniin kuuluvalla toiselta tytäryhtiöltä. Mikäli tukipalvelua ei ole näiden kautta saatavissa, voidaan tukipalvelu hankkia konsernin ulkopuoliselta taholta.

Toimitiloja koskevat kysymykset tulee tytäryhtiön selvittää ensisijassa kuntayhtymän tilapalveluiden kanssa. Mikäli kuntayhtymä ei pysty osoittamaan tytäryhtiölle sen tarvitsemia tiloja, voi yhtiö vuokrata toimitilaa käyttöönsä ulkopuoliselta taholta.

7.4 Rahoitusta, sijoituksia ja takausten antamista koskevat ohjeet

7.4.1. Maksuliikenne ja rahoitus

Kuntayhtymän konsernissa pyritään yhteisöjen yhteistyöllä parhaaseen mahdolliseen tulokseen ja hyötyyn.

Maksuliikennepalveluita voidaan hoitaa konsernissa keskitetysti. Maksuvalmius on pidettävä kussakin konserniin kuuluvassa tytäryhteisössä riittävänä. Vieraan pääoman hankinnan on oltava toiminnallisesti ja taloudellisesti perusteltua. Pitkäaikaisten lainojen käyttö suurimmissa hankkeissa vahvistetaan talousarviossa. Konsernissa rahoitus-, kassavirta- ja otto- ja antolainausasioita hoitaa kuntayhtymän johtaja tai talousjohtaja hallintosäännön mukaisesti. Tytäryhteisöillä on velvollisuus hyvissä ajoin aloittaa neuvottelu kuntayhtymän johtajan tai talousjohtajan kanssa rahoitus-, kassavirta-, otto- ja antolainauksia varten. Tytäryhteisöt kilpailuttavat pitkäaikaiset ottolainansa tai ottavat käyttöön kuntatodistuksia tai limiittiluoton lyhytaikaisiin lainatarpeisiin.

7.4.2. Sijoitustoiminta

Kuntayhtymän kannalta merkittävien tytäryhteisöjen on järjestettävä sijoitustoimintansa yhteistyössä kuntayhtymän kanssa. Sijoituksen onnistumisesta vastaa ensisijaisesti tytäryhteisön päätösvaltainen toimielin.

7.4.3. Takauksen ja vakuuden antaminen

Takauksista päättäminen kuuluu yhtymävaltuuston toimivaltaan. Kuntayhtymä voi taata tytär- ja osakkuusyhteisöjen ottolainoja, mikäli se alentaa lainakustannuksia tai tytäryhtiöillä ei ole muita vakuuksia. Kuntayhtymä voi vaatia takauksista takausprovision.

Kuntayhtymän antaessa takauksen tytäryhtiön lainalle, on esisijaisesti noudatettava kuntalakia. Lisäksi on huomioitava, mitä EU:n toiminnasta tehdyssä sopimuksessa säädetään. Takauksissa on otettava huomioon EU-lainsäädännön ja valtioneuvoston päätösten rajoitukset. Tytäryhteisö ei ilman konsernijohdon lupaa voi myöntää takauksia tai käyttää omaisuuttaan vakuutena.

7.5. Henkilöstöpolitiikka

Konsernin tytäryhteisöt noudattavat pääsääntöisesti omistajakuntayhtymien henkilöstöpolitiikan periaatteita sekä voimassa olevia alan työehtosopimuksia. Etenkin harkinnanvaraisten työsuhteen etujen myöntämisessä yhteisöt pyrkivät noudattamaan kuntayhtymien käytäntöä. Tällaisia etuja ovat esimerkiksi harkinnanvaraiset palkkaedut ja harkinnanvarainen työvapaa sekä työntekijän oikeus henkilöstökoulutukseen, luontoissuorituksiin ja lisäeläke-etuihin.

Tytäryhteisöt liittyvät jäseneksi kuntatyönantajan perustamaan työntantajayhteisöön, ellei toiminnan laatu ja tytäryhtiön etu muuta edellytä.

Tytäryhteisöt ottavat lakisääteisen eläkevakuutuksen Kuntien eläkevakuutuksesta ja liittyvät tarvittaessa Avaintyönantajat AVAINTA jäseneksi. AVAINTA on kuntien ja kuntayhtymien määräämisvallassa olevien osakeyhtiöiden tai säätiöiden, muiden yhteisöjen tai säätiöiden sekä yksityisten palvelujentuottajien työnantajaedunvalvoja.

Omistajakuntayhtymissä laaditaan henkilöstöstrategia, jonka periaatteita tulee tytäryhteisöissä ensisijaisesti noudattaa.

Kuntayhtymän henkilöstöyksikkö toimii tarvittaessa tytäryhteisön tukena ja asiantuntijana henkilöstöasioissa, jolle yhteisöt pyydettyäessä ovat velvollisia antamaan tiedot henkilöstön palvelussuhdeasioista.

Tytäryhtiöiden tulee tehdä toimitusjohtajasopimukset, joissa sovitaan toimitusjohtajien velvollisuuksista ja eduista.

Kuntayhtymällä voi olla viranhaltijoita ja työntekijöitä, joiden tehtäväkuvaan kuuluvat myös konsernihallintoon liittyvät tehtävät. Tarvittaessa kuntayhtymä ja yhteisöt sopivat työpanoksen korvaamisesta keskenään.

Henkilöstön hankinnassa tulee yhteisöjen ottaa huomioon konsernin sisäiset henkilöstön siirtotarpeet. Henkilöstön liikkumiseen konsernin sisällä suhtaudutaan myönteisesti ja sitä tuetaan, mikäli siirtyminen on konsernin kokonaisedun mukaista. Henkilöstön käytön tulee olla tehokasta, tarkoituksenmukaista ja ta-

loudellista. Henkilöstön osalta huomioidaan mahdollisuudet henkilöstön sisäiseen liikkuvuuteen ja toimintojen hoitamiseen keskitetysti.

8. KONSERNIN VALVONTA JA TILINTARKASTUS

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on osaltaan varmistaa, että yhteisön toiminta on tehokasta ja tuloksellista, informaatio on luotettavaa ja että säännöksiä ja toimintaperiaatteita noudatetaan. Tarkastuslautakunnan tehtävät on ilmaistu kohdassa 4.2.

8.1. Tytäryhteisöjen sisäinen valvonta

Tytäryhteisöjen sisäinen valvonta järjestetään kuntayhtymän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeiden mukaisesti.

Tytäryhteisön hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulla on sisäisen valvonnan rakenteiden luominen omassa organisaatiossaan. Tytäryhteisön hallituksen tulee hyväksyä yhteisölle sisäisen valvonnan ohjeet ja pitää ne ajan tasalla. Yhtiön hallituksen on valvottava sisäisen valvonnan toteutumista ja ohjeiden noudattamista.

8.2. Tytäryhteisön konsernivalvonta

Sisäisen valvonnan toimivuudesta koko kuntayhtymässä vastaa yhtymähallitus ja sen valvontavastuu on kuntayhtymän johtajalla ja toteuttamisvastuu tilivelvollisilla. Konserniohjeen noudattamista valvoo konsernijohto.

8.3. Tytäryhteisön riskienhallinta

Riskienhallinta on osa konsernin valvontajärjestelmää. Riskienhallinnan avulla pyritään varmistamaan, että tytäryhtiöiden liiketoimintaan vaikuttavat riskit tunnistetaan ja niitä seurataan. Kokonaisvaltaisella riskienhallinnalla voidaan saavuttaa haluttu kokonaisriskien taso verrattuna yhteisön riskinottokykyyn niin, että yhteisön liiketoiminnan jatkuvuus ei vaarannu. Konsernissa noudatetaan kuntayhtymän ja tytäryhteisön kesken yhtenäistä riskienhallintapolitiikkaa.

Tytäryhteisöjen on neuvoteltava riittävän ajoissa kuntayhtymän johtajan kanssa riskianalyysiin ja riskien vakuuttamiseen liittyvistä asioista.

Yhtymähallitus antaa sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet. Yhtymähallituksen tulee raportoida kuntalain mukaan toimintakertomuksessa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä. Lisäksi tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevan kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaan toimintakertomuksessa tulee antaa selvitys konsernivalvonnasta ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Tytäryhteisöjen tulee raportoida konsernijohdolle tytäryhteisöjen merkittävimmistä riskeistä sekä riskienhallinnan toimivuudesta ja riittävydestä yhteisön toiminta-

kertomuksessa vuosittain ja tarvittaessa myös tilikauden aikaisessa raportoinnissa. Mikäli tytäryhteisössä havaitaan tilikaudella uusia ja merkittäviä riskejä, tulee niistä raportoida viipymättä konsernijohtolle. Lisäksi tulee varmistaa, että raportoinnin perusteella ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin.

8.4. Tytäryhteisöjen tilintarkastus

Kuntalain mukaan yhtymävaltuusto valitsee hallinnon ja talouden tarkastamista varten tilintarkastusyhteisön. Yhteisön on määrättävä vastuualaiseksi tilintarkastajaksi JHT-tilintarkastaja. Tilintarkastaja toimii tehtävässään virkavastuulla. Kuntayhtymän tytäryhteisön tilintarkastajaksi on valittava kuntayhtymän tilintarkastusyhteisö, jollei tästä poikkeamiseen ole perusteltua tarkastuksen järjestämiseen liittyvää syytä.

9. TIEDOTTAMINEN KONSERNIA KOSKEVISTA ASIOISTA

Kuntalain mukaisesti kuntayhtymän on tiedotettava kuntayhtymän toiminnasta jäsenkuntien asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kuntayhtymän toiminta käsittää kuntayhtymän ja kuntayhtymän konsernin osallistumisen yhteistoimintaan tai muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.

Yhteisön tai säätiön on annettava tiedotusta varten kuntayhtymän keskushallintoon tiedotuksesta vastaavan viranhaltijan ohjeiden mukaiset tiedot. Ennen tietojen antamista yhteisön tai säätiön on arvioitava, voidaanko tiedot antaa aiheuttamatta yhteisölle haittaa.

Yhteisön tai säätiön on myös oma-aloitteisesti tiedotettava toiminnastaan ja taloudestaan. Yhteisön tai säätiön on informoitava kuntayhtymää ennen merkittävän asian julkiseksituloa. Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita.

Yhteisöjä koskevasta tiedotuksen tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä vastaa yhtiön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kuntayhtymän puolella kuntayhtymän yhtymähallitus ja kuntayhtymän johtaja. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kuntayhtymän yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

10. KONSERNIOHJEEN VOIMAANTULO

Konserniohje tulee voimaan 30.6.2017.

Konserniohje on hyväksyttävä viivytyksettä jokaisen kuntayhtymän tytäryhteisön yhtiökokouksessa.